

tokei-ihto és a

2. nyelv

(Canada megszüntetése. Essai.)

Kirándulni a "szív hegyeire"

Rainer Maria Rilke

Ezek a kijelentések a szabadságról szólnak, melynek tartalmára vonatkozólag újból és újból kétségek merülnek fel. Mert amiről itt beszélni kell, az nem valamely egyértelműen megadható tárgy. Így a tartalmat csak közvetlenül pillanthatjuk meg, de részeseivé válhatunk, ha olyasvalamibe ereszkedünk le, mely hasonlít a gyakorlathoz. Ehhez azonban át kell alakítani magunkat, kitágítani nyelvünk határait, hogy "gyakorlatozás" közben a teljes érvényességet felfedezhessük.

Tokei-ihto 1837-ben született Minnesota állam egyik nyugati kisvárosában. A család a száműzöttek keserves életét próbálta évről évre újrakezdeni. 15 évesen volt cirkuszi mutatványos, fegyverkereskedő, akt-modell és kém. 57-ben egy szláv származású etnográfus megszőktette a tehetséges fiút Európába, tanulni.

30 évesen érkezik vissza Dél-Dakota államba, hol a Cheyenne folyó torkolatánál kiépített rezervátumi ellenőrző központban vállal állást. Ebben az évben fedezi fel a Black Hills aranyércét Georg Armstrong Custer ezredes expedíciója. A kormány tüstént delegációt küld, hogy a hegyet megvásárolja. Több mint kétezer sziú, cheyenne, arapaho gyűlik össze tanácskozásra, melyen a

két legtekintélyesebb főnök, Tatanka Yotanka és Crazy Horse (Eszelős Paripa) visszautasítja az amerikai ajánlatot, mert indián felfogás szerint a föld, kivált a Black Hills, vagy ahogy az indiánok nevezik, a Paha Sapa, a sziúk szent hegye, nem eladható.

1875 telén megindul a harc. A fiatal tisztviselő kapcsolatba lép törzsével, majd nyolc emberével csellel elfoglalja az észak-dakotai Bismarck Erődöt, az expedíciós hadsereg muniációs központját. Az akció sikere után Tatanka Yotankának sikerül megsemmisíteni Custer hadosztályát a Little Big Hornnál.

75 őszén, a már visszafoglalt Bismarck Erődben, egy béketárgyalás ürügyén törbececalják Tokei-ihót, s hogy a törzsszövetség a főnökeit megmenthesse, feláldozza őt, a fehérék szemében áruló, de tehetséges indián Napóleont. Három évre egy pincébe lökik.

76-ban a Wounded Knee-i vereség után a harc kilátástalan, Crazy Horse nem tud ágyúk ellen harcolni, s leteszi a fegyvert. Egy évvel később egy renegát indián rendőr, Red Tomahawk, agyonlövi Tatanka Yotankát, az indián ellenállás szimbólumát. A dakota territoriumot megszüntetik, s a törzseket szigorúan ellenőrzött rezervátumokba terelik.

Tokei-ihó 33 évesen szabadul és elindul megkeresni népét, a Medve csapatot, hogy kivezesse őket Canadába, az idegen szabadság földjére.

A határig gyilkolnia kell. Éreznie a lovakat, a kutyákat, az ellenséget úgy és annak, melynek a Medve csapat többi tagja. Ha át tudja élni feladatának légyegét, késével pontosan szíven döfheti az előtte álló katonát. Eltörölni és fegyelmeznie kell szavait, hogy azt jelentsék, amit mondani akar.

Canada a távoli idegen test, ahol a Black Hills maradék aranyából földet és foltos bölényeket vásárolhatnak. Cserében az aranyért tejet és új eget kapnak, melyet meg kell szokni, és Canada megengedi, hogy beszéljék szabadságuk 2. nyelvét.

De Canadát el kell felejteni, hogy Wowoka, a sámán, magára ölthesse a szelleminget és eltemethesse az ősököt az új földbe, melybe ezentúl kukorciát fognak ültetni.

A távolban magasodnak a szív hegyei, hol esténként felcsendülhet a beavatásra váró fiatal harcosok éneke: Hiányzol Canada, de nem jobban, mint akiket még nem ismerek.